

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankova ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilno Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od peti vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Enodušna obsodba protislovanske šolske politike v Italiji s strani našega parlamenta.

Razveljavljenje odloka min. prosv.

O. N. Br. 24.335 od 25. maja 1923.

Šef kabineta min. prosvete g. Jovo P. Jovanović nam sporoča, da je zadnji odlok ministra prosvete razveljavljen, t. j. da velja le za Srbijo ne pa tudi za Slovenijo. Pogreška se je izvršila v ekspeditu.

»Narodna Prosveta« prinaša v 79. številki tozadevno poseben uveden članek izpod peresa predsednika UJU tov. Milutina Stankovića pod naslovom »Država v službi klerikalne stranke«, v katerem se odločno izreka proti uveljavljanju takh odlokov.

Med »vestmi« pa prinaša ista številka »Narodne Prosvete« sledeče poročilo

o razveljavljanju gorenjega odloka: Ob zaključku lista smo zaznali, da je v ministrstvu prosvete, glede odloka o obveznem nadzorstvu v cerkvi, ukazanim od O. N. Br. 24.335 od 25. maja 1923, — o čemer govorimo v današnjem uvodnem članku — izdano pojasnilo, da se ta razpis odnosi edino na Srbijo in da je ta razpis bil le pomotoma odposlan tudi pokrajinski upravi za Slovenijo. Izdana bo naredba, da se nima izvajati razpis ne v Sloveniji in ne v ostalih pokrajinah.

Ne verujemo!

Dve leti se kako kača vleče skozi javno delo naših državljanov v Beogradu vprašanje ureditve materialnega stanja državnih nameščencev. Videti je, kakor da bi prokletstvo čarodeja tiščalo to delo k tlom, ker v kljub vsem komisijam, odsekam in odborom in sejam, se vprašanje v celoti ne gane s svojega usodnega mesta. Ako se krepka roka kakega dobrega duha le malce dvigne v vis proti luči in jasnosti, že čaka nanj kak še močnejši zli duh, ki sproži Sisifovo skalo zopet v globočino; draginja pa med tem raste in se je razvila v strašnega vampirja, ki nam pije kri in življenje.

Po dolgih bojih in težkočah je uradniška pragmatika naposled vendar zagledala luč belega dne ter nam dala vsaj malo upanja na izboljšanje našega gmotnega stanja, ako po utelešenju njenih določil ostanejo vsaj še te draginjske doklade, ki jih prejemo in če se pri tem odpravijo nekatere krivice. Pred vsem ona, ki jo naša vlada na tako nesocialen način vrši nad poročenimi uradniškimi pari.

Toda komaj se je utrla v naših dušah iskra upanja in se z njo poživila misel, da ima vlada vendarle srce in smisel za vsaj najnujnejše socialne potrebe svojih državljanov in da se resno trudi utrditi naše državne temelje, k čemur bi vsekakor v prvi vrsti bilo potrebno nositelju in upravitelju državne ideje —

javnemu nameščencu — že poročajo časopisi neverjetno vest, da se je vlada odločila v svrhu ravnovesja proračuna (!) reducirati naše doklade za 25%.

Namesto da bi vlada s primernim povišanjem dohodkov napravila konec brezprimernemu izrabljanju svojih uradnikov in uredila njihove prejemke človeku dostojno, kakor jih to uradništvu vsestransko v polni meri zasluži in kakor naša država pri dobri volji tudi vzmore, hoče v zasmeh vsemu draginjske doklade še reducirati.

Valuta se je po curiškem kurzu v zadnjem času dvignila na okroglo 30 stotink; cena masti n. pr. pa se je v tem času povečala za 40 K pri kilogramu. In tako se ta frivolna igra neženirano vrši dalje na račun popolnega poloma naše eksistence. In da bi naši najvišji državni uradniki v očigled taki situaciji mogli imeti resno voljo naše bore pare, draginjske doklade še reducirati? Ne verujemo! Ne verjamem, da bi bila kljub razmeram, ki vladajo po vojni, mogoča vlada, koji bi v toliki meri manjkal čut socialne pravičnosti in čut moralne odgovornosti, da bi bila zmožna udejeviti krivico, kakor bi bila kakoršnakoli redukcija naših prejemkov, kakor nam gre do po naših dosedanjih predpisih.

Ne verujemo, da bi današnja homogena radikalna vlada mogla prevzeti odgovornost take namerne akcije upro-

paščanja učiteljskega in sploh uradniškega stanu na svojo odgovornost, ne le, ker so v njej osebnosti prvovrstne moralne kvalitete, kojih vest bi se takemu početju odločno zoperstavila, ampak tudi, ker so v njej kapacitete, kojih prevdarnost in dalekovidnost ne bi mogla prezreti zlih posledic takega igranja z eksistencami.

Iz istih razlogov tudi ni verjetno, da bi mogla ena in ista vlada poslancem priznati potrebo povišanja dnevnic na 300 Din, obenem pa svojim javnim nameščencem reducirati njihove uprav beraške draginjske doklade. Ne verujemo, da bi se vlada priznanih diplomatov ne zavedala, kako škodljivo je našemu ugledu to nezadovoljivo gmotno stanje in da bi na ta konto grešila še dalje.

Naše uradniške organizacije so na podlagi neovrznih utemeljitev v rešitev obupnega stanja svojih članov zahtevale vzakonenje pragmatike, vsaj 100% povišanja sedanjih draginjskih doklad, izenačenje istih, izplačilo enkratnega iz-

datnega nabavnega prispevka in naša vlada naj bi na vse to reagirala s tem, da bi nam žugala skrčiti naše draginjske doklade?!

Ne verujemo! Vsak pošten človek, ki ima vero v naše državnike in vero v pravo bodočnost naše države, mora priti do prepričanja, da so poročila o nameravanem skrajšanju uradniških doklad političen manevar, kakršnega se strankarska politika večkrat poslužuje, da udari nasprotnika in da si dela boljšo pozicijo in kuje političen »novac«.

Napisane so te vrstice v svrhu konstatacije in orientacije ter v svrhu opozoritve naših organizacijskih central na dejstvo, da bo vlada glasom pragmatike vsekako v kratkem primorana regulirati tudi draginjske doklade in da bodo one tozadevno našo vlado dovelj zgodaj in primerno opozorile na naše pravične zahteve; posebno pričakujemo akcije v to smer od našega agilnega centralnega odbora UJU v Beogradu.

Ljud. Potočnik.

Odgovor ital. min. glede nasilne zatvoritve jugoslov. šol.

Italijanski kulturonosi minister je izdal o svojem kulturnem početju sledeč kulturni odgovor:

Naučno ministrstvo

Glavno ravnateljstvo

za

osnovno in ljudsko šolstvo

Oddelek III. — Prot. št. 1211

Predmet: Učni jezik v drugojezičnih osnovnih šolah.

V Rimu, 18. X. 1923.

Častiti poslanec!

Naučno ministrstvo ne more sprejeti prigovora Vašega blagorodja proti pravičnim odredbam, izdanim od kr. šolskega skrbnika glede učnega jezika v drugojezičnih šolah Julijske Krajine.

Najvišji interes državljanov kralje-

vine je, da poznajo dobro jezik nacije, h kateri pripadajo. Tudi ni v tem nikake žalitve za krajevni običajni jezik, kateri se bo tudi poučeval.

Na drugi strani je, toliko po Casati-jevem zakonu kolikor po določbah o preureditvi ljudske šole, ki se imajo v kratkem objaviti, italijanski jezik temeljni predmet ljudskošolskega pouka in jezik, v katerem se morajo poučevati vsi drugi predmeti.

Italija hoče državljane, ki naj znajo govoriti državni jezik, in Vaše blagorodje spominjam z upravičenim ponosom na to, da je bila italijanska kultura v vseh časih svetilnik civilizacije ter čast in dika našega naroda.

S spoštovanjem

Minister Gentile I. r.

Časopisi kralj. SHS nedopustni v Istri.

VIŠEK KULTURNEGA NASILJA V ISTRI.

Prefekt istrske pokrajine.

Ker ima razpečavanje listov, ki se izdajajo v slovenskem ali hrvaškem je-

ziku, v tej pokrajini in v tem hipu, ko je potrebna vzajemnost, globok vpliv na

LISTEK.

Vtiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

(Konec.)

Bohinjsko jezero.

Koliko zanimanja, izpraševanja, ugi-banja in občudovanja si doživel med potjo do jezera, a ko so ugledali izletniki Bohinjsko jezero, ki je bilo prav ta dan s svojo idilo pravi kontrast razkošnemu Bledu, tedaj so bili zopet prvi trenotek kar obstali ob tem pogledu. Vodica zopet mirna in tiha, v njej pa odsevi sv. Janeza, okoli katerega so se vrstili v krogu razorani gorski velikani porasli tuintam z drevesnimi skupinami temnozelenih smrek. In vsemu temu so se pridružile še posamezne zelenice in gozdčiči, kar je sliko še bolj spopolnjevalo in jo povečevalo. Izletniki niso mogli prehvaliti tega pogleda, ki je slednjič tonil za modrikastimi črtami v temnih zelenih jezerskih globinah. Posamezno in molče so korakali dalje po lepo zglajeni cesti, ki se je vila tik ob jezeru in srkali te nepozabne vtise v svojo jugoslovensko dušo. Z največjo žalostjo pa so sprejemali pojasnila, po katerih grebenih teče meja med našo kraljevino in Italijo in pomenljivo zma-

jevali s svojimi rameni. Nekateri so se peljali do Zlatoroga tudi s čolni.

Dospeli smo do Zlatoroga. Tu smo se odpočili in zaužili skromno delce svoje brašne, potem pa se podali dalje čez Bistrico po vznožju gorskih strmin proti izviku Savice. Solnce je pošteno pripekalo, vsled tega je bila pot nekoliko bolj utrudljiva, zlasti za izletnike iz slavonskih in hrvaških ravnin, ki niso bili vajeni gorske hoje. Pa motila jih je okolica s svojim čarom tako, da skoraj nihče ni čutil utrujenosti. Neka gospa koleginja iz Zemuna je n. pr. v pogovoru s svojim možem trdila, da si kar sugerira, da mora videti tudi izvirek Savice, in prav vsled tega ne čuti nobene utrujenosti, darsi je prepričana, da ji je telo izmučeno. Dobro je bilo pri tem tudi, da nismo hodili v velikih skupinah, temveč kvečjem po 2—6 oseb skupaj. Ko sem se bližal izviku, so se že mnogi vračali, a pogovor vseh se je vrtil izključno o izviku Savice in o mogočnem slapu, ki jih je naravnost očaral.

Savica.

Izredno pa sem se začudil, ko dopsem od izvika Savice in ugledam v naročju neke kolegije 7-mesečnega otroka. Pristopim in jo vprašam od kod je in kako to, da je vzela na tako daljno in težavno pot s seboj otroka. Odgovori mi,

da je iz Vranje ob južni Moravi in da jo je na pot gnalo neko izredno hrepenenje po slovenskih krajih, otroka pa je vzela s seboj vsled tega, ker je dojenček in ga ni mogla ostaviti doma. Opazoval sem to damo, ki jo je spremljal tudi soprog, tudi pozneje do Ljubljane. S kako potrpežljivostjo in radostjo je prenašala svoje dete po vseh potih, samo da je videla Slovenijo. Tudi otrok je bil vedno izredno živ. Otroka in mater je pozneje fotografiral tovariš Tavčar.

Slap je mogočno vrel na dan in padal v groznem curku v globine, kjer se je razletaval v besne pene, ki so se divje premetavale preko ogromnih skal v še globlji jarek. Tu se je voda polagoma umirila in zablestela v tistem jasnokastem svitu, ki je lasten le Savici. S kakim začudenjem so opazovali naši izletniki vse te pojave, zlasti pa tovariši iz Beograda in Zemuna, ker v tem trenutku so videli tudi slikoviti izvir tiste reke, ki se pri njih izliva v širokem in globokem toku že precej utrujeno v Donavo.

Ko so se še nekateri okrepčali z bistro studenčnico, smo se vrnili zopet proti Bohinjski Bistrici. Ker so bili že zvečina utrujeni, se je cela družba na povratku precej porazgubila. Eni so polegli v hladnih gozdnih sencih, drugi so zginili po gostilnah, največ pa se jih je šlo kopat v jezero, ki jih je tako očarljivo vabilo.

Na vsakih petdeset korakov skoraj si opazil pogumne plavače. Veselo in v najlepšem razpoloženju pa se je zopet vse vrnilo proti večeru k vlakom, ki nas je odpeljal zopet vse zdrave in brez najmanjše nezgode v Ljubljano.

Na povratku smo nekaj tovarišev in tovarišic izgubili; namenili so se ostati še nekaj dni ob Bohinjskem jezeru in na Bledu; tako zadivljeni so bili nad temi naravnimi krasotami. Vse pa je navdal trden sklep, obiskati te kraje zopet pri prvi priložnosti. Da, neki tovariš mi je celo vzkliknil: »O, če bi vam mogel odnesti eno goro s seboj v naše otožne ravnine!«

Vlak se je bližal Ljubljani, jaz pa sem premišljeval vtise, ki sem jih imel na tem izletu in si mislil: Dokler imajo naši tovariši široko kraljevino tako vročo ljubezen do naše domovine, se nam ni treba bati za njen obstoj. Ugibal pa sem tudi, kje je iskati vzroka, da se učiteljstvo med seboj tako dobro razume, neoziraje se na narodnost, napram ko je medsebojna strpljivost med narodom tako vihrava in provzročila toliko hude krvi, ki nas le slabi na znotraj in na zunaj. Bog daj, da bi to že končno enkrat preboleli!

Kolesje je zopet zaropotalo, vlak se je ustavil v Ljubljani. Krepko smo si stisnili tovariši v roke. Ant. Šemé.

javni red in na javno razpoloženje, kolikor se ustvarjajo in utrjujejo elementi preprirov in razkola med različnimi deli prebivalstva, medtem ko zahtevajo splošni interesi kulture in napredka, da naj bodo ti deli enodušni in složni v vrhovno svrhu miru med državljani in skupnega blagostanja;

videvši člen 3. občinskega in pokrajinskega zakona

odreja:

Od 24. oktobra do nove naredbe se v istrski pokrajini prepoveduje izdajanje in razpečavanje listov, tiskanih v slovenskem ali hrvatskem jeziku, ako ni-

Nasilje Italije nad jugoslov. listi se širi.

Italijanski kulturonošci so izdali sledeče nove odredbe:
Št. 041-5323.

Prefekt tržaške pokrajine

ker je umestno, da se še pospeši stopljenje elementov, ki tvorijo to pokrajino;

ker je temu stopljenju med drugim v oviro to, da se objavljajo novine v neitalijanskem jeziku, ki so zato razumljive samo majhnemu delu prebivalstva;

ker je za državo in vse državljane koristno, da se ne tvorijo ali vzdržujejo v državnih mejah narodni partikularizmi, ki bi po zadržanju svojih organov delovali proti svrham mirnega sožitja obmejnega prebivalstva;

videvši člen 3. občinskega in pokrajinskega zakona

ukazuje:

Od 24. oktobra t. l. naprej bodo vsi listi, ki so se doslej

Enodušna obsodba italijanske šolske politike v našem parlamentu.

Na seji skupščine dne 27. oktobra t. l. je najprej posl. dr. Hohnjec urgiral pri skupščinskem predsedniku, zakaj se njegovo vprašanje na zunanega ministra ne stavi na dnevni red. Naglašja, da je usoda naših bratov v Istri od dne do dne obupnejša in žalostnejša, dočim smo dali mi Italijanom v šolskem vprašanju še koncesije. Protestira pred vso Evropo proti italijanskemu barbarstvu. (Viharno ploskanje. Burni klici: Sramota! Kje je italijanska kultura?). Opozarja na odredbo prefekta Furlanije in tržaške oblasti glede dvojezičnosti slovanskih časopisov v Primorju. (Posl. Wilder: »Naj se takoj prekinejo pogajanja z Italijo!« Viharno pritrdjevanje). Prosi predsednika, naj vpliva na ministra Ninčiča, da čimprej od-

majo popolnega italijanskega prevoda naslovov, člankov, sporočil, naznanil itd. Za prevod se morajo rabiti prav enake črke, kakor se rabijo za izvirnik.

Omenjeni listi, ki bi ne imeli takega prevoda, bodo zaplenjeni in prestopki se ovadijo sodnemu oblastvu radi postopanja po zakonu.

Gospodu kvestorju v Pulju, gg. podprefektom in županom pokrajine, poveljstvom kr. karabinijerjev ter uradnikom in agentom javne varnosti je naloženo strogo izvrševanje pričujočega odloka.

Prefekt:

Giannoni s. r.

v tej pokrajini izdajali v neitalijanskem jeziku, morali imeti poleg italijanskega prevoda naslova celotni in odgovarjajoči prevod člankov, priobčil, naznanil itd., ki bo moral slediti neposredno vsakemu članku ali vsakemu ločenemu odstavku. Za preprevod se morajo rabiti prav enake črke kakor so rabljene za izvirnik.

Radi tega se zasežejo vsi listi, v katerih ne bi se povsem ali deloma upoštevala ta odredba, in proti prestopnikom se bo postopalo po zakonu.

Uradnikom in agentom javne sile je naloženo izvrševanje navzočne odredbe.

V Trstu, 22. oktobra 1923.

Prefekt:

Crispo Moncada s. r.

treba uputiti Odboru za rezolucije po referatu g. Fr. Turića, pošto je predlog u nerazdvojni vezi sa pomenutim referatom.

II. Predlog Ferijalnog Učiteljskog Saveza da se izdejtstvuje povlastica, da članovi ovog saveza mogu i pojedinačno putovati na državnim željeznicama i parobrodima.

Odbor je mišljenja, da je ovaj zahtev opravdan i da ga treba preporučiti Glav. Odboru.

III. Predlog Povereništva Sarajevo.

1. Da se zahtevi o izjednačenju udatih učiteljica i pogledu nagrada uputi Odboru za rezoluciju.

2. Da se novom Glavnom Odboru stavi u dužnost da izdejtstvuje naređenje od pokrajinske Uprave u Sarajevu, da se školski paušal podaje školskim upraviteljima i starešinama kvartalno.

3. Da se stavi u dužnost novoj Upravi Udruženja da izdejtstvuje učiteljima povlasticu za vožnju na željeznicama i parobrodima bez ograničenja broja putovanja;

4. Da se pitanje o upraviteljskim dodacima kao i dodacima poslovođa mesnih školskih odbora reguliše zakonodavnim putem jednoobrazno za celu zemlju;

5. Po pitanju honorara za rad sa alfabetima, poludevnom nastavom, a uopšte prekobrojnim časovima, odbor je mišljenja da bi trebalo insistirati na tome da se svaki ovakav rad honorira isto onako, kao što se radi po gimnazijama;

6. Odbor je mišljenja, da bi Novi Glavni Odbor imao za jedan od najglavnijih zadataka, da budnim okom prati svako premeštanje nastavnika u toku školske godine, i da svima silama nastane, da se u buduće onemogućuje partiska progandiranja nastavnika.

7. Da Novi Glavni Odbor na zgodan način učini predstavku merodavnim faktorima, da se u buduće izbegava prikupljanje od učenika dobrovoljnih priloga za ma kakve prosvetovne humanitarne ciljeve; i

8. Da se Novi Glavni Odbor angažuje, da se bosanskim učiteljima pribavi puna važnost postojećeg naređenja Min. Prosvete, o uplati u penzioni fond.

IV. Predlog Povereništva Zagreb.

1. Odbor je mišljenja da skupština sa gnušanjem osudi postupak pokrajinske Uprave u Zagrebu, koja je iz stranačkih razloga progandala najstaknutije prosvetne radnike u Hrvatskoj, koji su se naročito eksponirali na stvaranju i održavanju narodnog jedinstva. Slučaj sa g. Lesarom, koji nije mogao postati ravnajući učitelj, dok nije napustio Jugoslovensko Učiteljsko Udruženje, najbolje pokazuje prave tendencije onih, kojima je bila poverena u današnjici uprava nad školama i učenicima u Hrvatskoj.

Predlog Povereništva Ljubljana.

Odbor smatra da je predlog Slovenačkih učitelja potpuno opravdan; da se Novi Glavni Odbor angažuje kod merodavnih, te da se zahtev nemačkog poslanika g. Šacera u pogledu otvaranja nemačkih škola u Sloveniji potpuno odbije, jer grupisanje Nemaca koji žive u Slovenačkoj nije isto kao i u Vojvodini gde im je ovo pravo priznato.

Po predlogu g. Mih. Stefanovića Skupština rešava da se onemoguća i otvaranje talijanskih škola v Dalmaciji.

VI. Predlog Povereništva Split.

Ovaj Odbor mišljenja je, da je opravdan zahtev Povereništva — Split po kome treba Novi Glavni Odbor, da nastane kod merodavnih da se obustavi izvršenje naređenja o obaveznom vodenju učenika u crkvu svake nedelje i praznika i da ovo važi samo za državne praznike.

2. Smatramo, da je opravdan i zahtev o naročitom izuzimanju u pogledu povećanih dodataka učitelja Zadarske ekonomske zone. Ovo je tako i bilo do evakuacije po Rapalskom Ugovoru, kada su ovi dodaci ukinuti. Prema ovome je na Novom Glavnom Odboru da se ova nepravda bar privremeno popravi.

VII. Dopune predloga Povereništva Zagreb.

1. Odbor nalazi da je opravdan zahtev toga povereništva da se: Sve nepravde učinjene Učiteljstvu u Hrvatskoj još u toku ovoga meseca popravi, kako bi se napaćenim drugovima dala puna satisfakcija i ako bi se kod sviju pobornika velike državne misli potpuno povratila

ona vera, koja je kod mnogih pokolebana postupcima bivšeg šefa Prosvete Bosanca.

3. Odbor misli da je umestan predlog Povereništva — Zagreb da se Novom Glav. Odboru stavi u dužnost da on nastoji, te da se osobni referenti kod Odeljenja za Prosvetu u Zagrebu čim prije smene, jer su oni sukrivci progona nacionalno ispravnih i favoriziranju anacionalnih i separatističkih učitelja u Hrvatskoj i Slavoniji, a da se za referenta za osobne stvari povjeri ljudima, koji će imati pred očima staleško, narodno i državno jedinstvo.

VIII. Predlog Izabranog Odbora.

1. Zahtevamo od nadležnih faktora, da se postavljanje učitelja u Hrvatskoj i Slavoniji vrši bez obzira na konfesiju učitelja i dece. Na ovaj način bi se moglo odmah pristupiti spajanju bivših veroispovednih Srp. škola sa ostalim državnim školama državnog nastavnog jezika;

2. Da bi se olakšao rad Glavnih Skupština i Kongresa, Odboru je čast predložiti III Skupštini: da se donese odluka po tome, da se u buduće na skupštinama ne čitaju izabrane stručne rasprave, već da se ove štampaju u družinskim organima najmanje na mesec dana pred skupštinom, a da se na skupštini po njima vodi samo diskusija i donose rezolucije. Na ovaj način svaka bi se stvar mogla bolje pretresti, a dobijalo bi se mnogo i u vremenu i radu.

Zahvaljujući Skupštini na ukazanom poverenju, čast nam je moliti je da prihvati ove predloge.

Predsednik
L. Jelenc.

Izvestilac

Duž. Anđelković.

Članovi: Nik. Brković, M. Stambolija i Krsto Perović.

Splošne vesti.

— **Prihodnja številka izide 6. novembra** in prosimo za nujne rokopise (vabila na društvena zborovanja) najkasneje do nedelje — da jih imamo ta dan že v roki.

— **Ljudska visoka šola v Ljubljani.** Prav pojmovana naloga »Ljudske visoke šole« je ta, da se mladini v pošolski dobi in pa odraslim obojega spola na znanstven, a vendar razumljiv način govori in proži prilika za porazgovor o visokih vprašanjih, ki se tičejo življenja in ki pogostoma stopajo pred vsakogar izmed nas, in sicer ne toliko v kolikor izvršuješ ta ali oni poklic, ampak osobito v kolikor si človek, oziroma sočlovek, državljan, Slovenec, svetovljan. Ljudska visoka šola ne podajaj torej strokovnega znanja, to je znanstvenih resnic s tega ali onega področja samih in tudi ne poklicnega, to je takega znanja, ki bi se dalo v dotičnikovem poklicu praktično porabiti; kaj takega ima gojiti strokovna ali ljudska in meščanska šola ali v ta namen prirejeni »tečajji« (kurzi). Ljudska visoka šola marveč podajaj svojim poslušalcem, kakor premišljeno svetuje znameniti filozof in sociolog M. Scheler (»Universität und Volkshochschule«), znanstvo v takih živih sintezah, da bo v stanu celega človeka izobrazevati in oblikovati, njegovo dušo oplojevati in bogatiti. Zato pa bi s pravim duhom prošinjena ljudska visoka šola bila pred vsem drugim poklicno izobrazevališče za vse plasti našega naroda, zlasti za delavca, ki je ob modernem načinu industrijskega dela postal stroj, moral postati stroj, ker je to delo čestokrat takšno, da ga ne izvršuje človek, temveč — samo njegova roka ali noga. In z ozirom na delavca se izobrazevalni problem glasi: na kak način bi kdo, ki je v svojem poklicu le kolosec, izven poklica lahko bil obenem človek? Da bi se na tak, drugod že upeljan način začelo tudi izobrazevanje našega ljudstva, priredi »Akademski socialno-pedagoški krožek« za širje občinstvo ciklus predavanj, ki bodo med seboj vezana po idejni niti: socialni in etični prepored! Predavanja se bodo vršila na univerzi ob nedeljah ob 10. uri dopoldne ter se začno dne 4. novembra, in sicer bodo pod vidikom »socialni in etični prepored!« ter v nastopnem redu predavali: O potrebi nove orientacije (univ. prof. dr. K. Ozvald), — O zgledeh iz živalstva (univ. prof. dr. I. Hadži), — O življenjskih temeljih rodbine (dr. A. Breclj), — O zakoniti zaščiti rodbine in dece (univ. prof. dr. J. Polec), — O osnovnem šolstvu (gdč. A. Štebijeja), — O strokovnih šolah (univ. prof. ing. Jar. Foerster), — O srednji šoli (višji šol. nadz. I. Wester), — O grozečem nastava-

govori na tako važna vprašanja, ki so jih stavili tudi nekateri demokrati poslanci.

Povodom tega upita se je vsa zbornica enodušno strnila v odločno manifestacijo za pravice našega naroda v Juljski Krajini. Na diplomate, ki so se nahajali v loži in na vso publiko je ta manifestacija napravila globok vtis. Ko so nekateri diplomati pozneje posetili zunanje ministrstvo, so se očitno prepričali, da je vlada vsled odločnosti parlamenta v silno težavnem položaju napram italijanskim predlogom in da so Italijani s svojimi najnovjšimi nasilstvi skoraj popolnoma pokvarili atmosfero za razgovore o Reki.

Predlogi sprejeti na glavni skupščini in kongresu UJU v Ljubljani.

Izbrani članovi Odbora za predloge, po izvršenom konstituisanju, pristupili su proučavanju podnetih predloga III. Glavnih Skupštini, po svestranoj proceni, čast

V spomin Emeriku Držaju,

ki ga je nenadna in usodna smrt pokosila v vojaški bolnici v Sarajevu dne 9. oktobra 1923.

Emerik! Ali je res, da je morala seči moja roka po svinčniku, da Ti napiše v skromen spomin par vrstic, iz katerih bo mnogo Tvojih znancev in kolegov razbralo, da Te krije hladna bosanska zemlja! Ali bodo verjeli žalostno resnico, ki so Te poznali, da je poteptano vse, kar Te je vezalo na življenje? Spominjam se, ko si popeval z nami znano narodno pesem: »Aj, zdaj gremo, nazaj še pride-mo!« v tisti noči, ko je vlak sopihal čez slovensko mejo. Kdo bi mislil takrat, da boš ravno Ti tisti, ki ne bo prišel! Ti, ki si bil močan, dozorel mož in izkušen vojak, Ti ki si vlivaj tolažbo v naša zbegana srca! Nisem verjel nekaj zgodbi o hrastu, ki ga je mogočnega strela treščila ob tla kljub temu, da je kot varuh držal svoje močene veje čez druga mlada, vitka drevesa. Emerik! Tudi Ti si se mi zdel takšen junak. Usoda je kruta in udarja tudi po najmočnejših, da pokaže svojo nenasično grabeljivost in prostost v izbiranju. Tako je bila pretrgana nit Tvojega življenja.

Videlo se je, kako si bil priljubljen pri četi. Vsi brez izjeme smo stopali nemi in zatopljeni v počasnem tempu vojaške godbe za Tvojo krsto na sarajevsko pokopališče, tja na holmec obraščen z vr-bami žalujkami. Jesensko solnce je pripekalo, drevesa so stala iha s porume-

nam je podneti Skupštini ovaj Izveštaj. I. Predlog g. Pavla Flerea, škol. nadzornika o Učiteljskom obrazovanju. Po ovome, Odbor je mišljenja, da ga

nelim listjem, kakor bi prisluškovala besedam, ki Ti jih je govoril kolega v slovo in skrivnostnim zvokom pesmi »Vigred se povrne«, ki so Ti jo zapeli slovenski fantje.

Emerik! Ni bilo slišati glasnega plakanja, ko so udarjale grude v zadnji ro-zdrav na Tvojo krsto, a stopile so solze v oči vojakov. Spoznal sem iz tega ti-hega plakanja, koliko si pomenil v naši sredi.

Teško smo prenesli vest o Tvoji žalostni usodi mi vojaki, ki po svoji misiji ne smemo poznati bridkosti, žalosti in tezav, koliko težje prenašajo Tvoji starši in zvesta zaročenka, da Te ne vidijo nikdar več ter da je pretrgana lju-bezen, ki si jo gojil, kakor zlato rožo še tukaj v okrilju resnega in trdega kasar-niškega življenja! Teško bo verjela deca na Ježici, da je izgubila svojega učitelja in da ji niti ne bo dano obiskati Tvojega groba.

Emerik! Kdo bo gojil še tako veliko ljubezen pri naši deci do slovenske zemlje, kakor si jo ravno Ti. Še en dan pred smrtjo si govoril kolegom, da boš ljubil slovensko zemljo, ko se vrneš. Usoda je kruta in Ti ni niti bila toliko mila, da bi se Tvoje trudno telo odpočilo pod njo. S svojim vzgledom si nas učil ljubezni do rodne zemlje, gotovo bo ostal na Tebe v nas neizbrisen spomin, v vseh onih, ki nam bo dano, da se vrnemo. Zato Emerik, rahla Ti bosanska zemlja, Tvojim staršem in zaročenki pa iskreno sožalje!
Bogdan Jurančič.

janju duševnega proletarijata (univ. prof. dr. M. Vidmar). — O nalogah občine (publicist Fr. Erjavec). — O pijančevanju vdanem narodu (doc. dr. I. Robida). — O kinu (Fr. Čibej). — O umetnostni politiki (sodni svet. A. Lajovic). — O časopisu (dr. I. Birs). — O cerkvi (univ. prof. dr. R. Kušej). — O verstvu in naboženstvu (Fr. Terseglav). — O lepi knjigi in javnih knjižnicah (pisatelj Fr. Finžgar). — O gledališču (dr. St. Majcen). — O telovadnih in športnih organizacijah višji šol. nadz. E. Gangl). — O narodnostni ideji (prof. dr. V. Rožič).

— **Prijavite čimprej svojo naročbo na Učiteljski koledar za leto 1924.**, ki ga izda UJU, kakor je bilo to objavljeno v pozivu Pov. UJU, Ljubljana v zadnji številki.

— **Učiteljska tiskarna** rabi Ribičičevo »Kraljestvo čebel«, ki je izšlo leta 1912. V zameno prejme dotičnik novo izdajo, ko izide.

— **Ga. Marija Wessnerjeva.** Ob priliki njene upokojitve se spominjajo vsi listi njenih zaslug na polju prosvete. Posebno v toplih besedah se je spominjala »Jutro«, iz katerega navajamo potek njene službenega delovanja: Gospa Wessnerjeva je bila med prvimi boriteljicami za višjo žensko izobrazbo v Sloveniji. Leta 1875. je prišla kot prov. učiteljica v Kostanjevico, leta 1880. kot stalna učiteljica v Krško. Leta 1888. je dobila mesto na mestni slovenski dekliški šoli v Ljubljani ter si je leta 1894. pridobila kvalifikacijo meščanske učiteljice. Zaslovela je v pedagoških krogih kot ena najboljših slovenskih učiteljic. Takrat se je začelo v Ljubljani misliti na primeren šolski zavod za višjo žensko izobrazbo. Sestavil se je pripravljajni odbor, v katerega je bila izvoljena tudi gospa Wessnerjeva. Njenemu vnetemu in iniciativnemu delu je mnogo pripisovati, da se je leta 1896. šola otvorila. Gospa Wessnerjeva je postala ena prvih njenih učnih sil. Ženski licej v Ljubljani se je kmalu razmahnil v prvi zavod za vzgojo slovenske ženske mladine na slovenskem jugu. To je bila v prvi vrsti tudi usluga gospe Wessnerjeve, katere ime ostane za vedno spojeno z blagoslovljenim delom našega naprednega in v najlepšem pomenu besede modernega ženskega vzgajališča. — Zasluzni gospej kolegini želimo še obilo dni na novem položaju.

— **Vsem okrajnim učiteljskim društvom v Sloveniji.** Podpisani prosim vsa okrajna učiteljska društva, da zavamejo stališče glede moje iniciative o »Socialni ustanovi učiteljstva Slovenije« in da se izrečejo za ali proti. — Zadeva je zame v toliko važna, da se vem dela nadalje lotiti ter idejo izvesti. — Obenem prosim, da se tozadavni društveni sklepi pošljejo na naslov: Fr. Skulj, Tržaška cesta 29.

— **Meteorološka in geodinamska postaja na Talčjem vrhu** se ob ustanovitvi zahvaljuje vsemu belokranjskemu učitelstvu, katero deluje na tem polju, za dobrobit znanosti, za sotrudištvo.

— **Uvrstitev uradništva v pragmatiko.** Principijelno je sklenjeno na seji ministrskega sveta, da morejo v prvi kategoriji ostati oni uradniki, ki nimajo fakultetne izobrazbe, a se že nahajajo na položaju, ki zahteva fakultetno izobrazbo.

— **Pisatelj Josip Kostanjevec,** bivši vadniški učitelj v Ljubljani praznuje letos svoj 60letni jubilej in 40letnico literarnega delovanja. Čestitamo!

— **Oddelku za prosveto v Ljubljani.** Več interesentov se zanima za to, kdaj boste razpisani mesti na ljubljanskih vadicah.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Kulturna dejanja Italijanov nad slovenskim učiteljstvom.** »Edinost« od 23. oktobra t. l. poroča: Isto velja tudi glede učiteljev, ki istotako — vsled svojega poklica — zavzemajo važen in delikaten položaj med ljudstvom. Znani so nam slučajji, ko so orožniki gnali učitelja uklenjenega ure daleč k podprefekturi. Je-li treba šele praviti, kako deluje to na ljudstvo in posebno še na šolsko mladino?! Kdo ne razume, da se s tem naravnost ubija ugled učitelja in vsega stanu, dela s tem neizmerno škodo sveti stvari: nalogi šole?! Take dogodke je treba globoko obžalovati radi visokih etičnih interesov, ki jih mora še posebno čuvati ravno javna uprava. Tem hujske pa je, če se dotičnega učitelja, ki so ga gnali uklenjenega, kakor kakega velikega zločinca, naslednjega dne izpusti, ker je bila aretacija neupravičena, ali pa so mu političnim ali policijskim potom naložili neznan kazni.

ali globe nekaj lir!! Radi vzvišene stvari, ki bi morale biti pred očmi tudi javni upravi, moramo svariti pred preveliko gorečnostjo v takih slučajjih in priporočati primerno obzirnost vsaj v oblikah postopanja. Ne radi oseb, ampak radi stvari!

— **Zatiranje slovenskih srednjih šol v Italiji.** »Edinost« od 23. oktobra 1923 piše: Staršem, ki hočejo vpisati svoje otroke v slovenske srednje šole. Nočemo tukaj se zgražati in primerno obsojati udarec, ki ga je zadala srednješolska »reforma« našemu srednjemu šolstvu, taktično se ne maramo tukaj spuščati v debato o drugem vladnem odloku, ki noče priznati izpitol na srednjih šolah v inozemstvu (čitaj v Jugoslaviji). Tu hočemo le na kratko obrazložiti, kaj nam je še ostalo od naših dosedanjih srednjih šol. Po novi reformi nam je ostalo za tekoče šolsko leto: a) Drugi in tretji razred dosedanjega tehniškega inštituta (6. in 7. razred realke) v Idriji, za one, ki so v preteklem letu dovršili z uspehom 1. odnosno 2. razred istega zavoda. S prihodnjim šolskim letom odpade tudi drugi razred in čez dve leti bo ta zavod tudi zopan. b) En nižji tečaj na tehniškem zavodu v Vidmu, to je, po 1. prvi, 1. drugi, 1. tretji in 1. četrti razred nižjega tehniškega zavoda. V vsakem razredu je največ lahko 35 učencev. V prvi razred se vstopi na podlagi vzprejemnega izpita. Zahteva se od učenca, da je dovršil vsaj 10. leto. V drugi, tretji ali četrti razred vstopijo lahko oni učenci, ki bi sicer imeli pravico pohajati drugi, tretji ali četrti razred dosedanje tehniške šole (nižje realke) v Idriji. Drugi učenci torej tudi učenci dosedanje gimnazije v Idriji vstopijo le na podlagi izpita vzposobljenosti. (Dosedanji gimnazijci delajo izpit le iz nekaterih predmetov. Šolo obiskujejo lahko dečki in deklice. Po dovršenem nižjem tečaju tehniškega zavoda lahko vstopijo, ako prestanejo predpisani sprejemni izpit, v 1. razred znanstvenega liceja, ki daje pravico za vstop na vse visoke šole, ali v 1. razred višjega tečaja tehniškega zavoda, kjer lahko dosežejo naslov »ragioniera« ali »geometra«. Seveda takih višjih zavodov s slovenskim učnim jezikom nimamo. c) Učiteljšče v Tolminu. Po novi reformi sestoji učiteljšče iz nižjega oddelka s štirimi razredi in iz višjega s tremi razredi. Dosedanji gojenci in gojenke, ki so dovršili prvi, drugi ali tretji letnik normalne šole, vstopijo lahko v prvi, odnosno drugi ali tretji razred višjega oddelka. Gojenci in gojenke, ki so prestali vzprejemni izpit za 1. razred dosedanje normalne šole, vstopijo v četrti razred nižjega oddelka. Vse to pa le v kolikor je dovoljenih mest. Noben razred ne sme imeti več nego 35 gojencev. Za vsprejem v prvi razred veljajo isti predpisi kakor za vsprejem v razred tehniškega zavoda ali gimnazije. Dijaki in dijakinje, ki so dovršili z uspehom 1., 2. ali 3. razred dosedanje realke ali gimnazije, lahko vstopijo v drugi, tretji odnosno četrti razred nižjega oddelka učiteljšča. Pri dovršenem nižjem oddelku se lahko priglasijo tudi za vsprejemni izpit v 1. razred znanstvenega liceja ali višjega oddelka tehniškega zavoda. — Pri stojibine so sledeče: a) Za nižji tečaj tehniškega zavoda: Vsprejemni izpit v 1. razred L 60. Vpisnina L 60. Šolnina na vsak razred L 160. b) Za nižji oddelek učiteljšča: Vsprejemni izpit v 1. razred L 60. Vpisnina L 60. Šolnina za vsak razred L 100. c) Za višji oddelek učiteljšča: Vsprejemni izpit L 50. Vpisnina L 30. Šolnina za vsak razred L 150. Vzposobljenostni izpit L 150. Pristojbina za vzposobljenostno diplomu L 50. Gojenci in gojenke so lahko oproščeni od plačevanja šolnine, ako so dani od tozadavnih odredb določeni pogoji.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl. **Dr. V. Tille-Karel Pribil:** »V kraljestvu sanj«. Bajke. Iz češčine. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena broš. 8 Din.

— kpl. **Matematične tabele.** Sestavil prof. Ivo Tejkal 1923. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 252 z dvema tabelama. Cena v platnu vezani knjigi priročne žepne oblike 66 dinarjev.

Ocene.

— k **Dr. V. Tille-Karel Pribil:** »V kraljestvu sanj«. Bajke. Iz češčine prevedel Karel Pribil. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 8 Din.

Devet ljubkih bajk popelje otroka resnično v »Kraljestvo sanj«. Prva »Pepelka« in zadnja »Zora« sta nam sicer že znani. Prva pod istim imenom, druga,

naša »Trnjulčica« pa pod imenom »Zora«, a vendar obe v tako izpremenjeni obliki. da se nam zdita popolnoma novi in da tudi otroci spoznajo njih sličnost šele ob koncu. — »Milka«, medvedja nevesta, govori o v medveda začaranem princu, ki ga ona reši zakletja. — »Maruška«, najde čarobni solneni grad, ko je v deželi vladalo veliko pomanjkanje soli in so ljudje radi neslahi jedi umirali. — »Bolenska« nas spominja na znani odloček »Sneguljke«. »Ogledalce na steni povej...« — »Dve Marički« je pristna češka bajka Repoševa iz Krkonoških gor. — Brezdvomno pa vzbuja največjo napetost v otroku začarana »Berona«, kraljica jablane, ki rodi zlata jabolka in vzbudi fantazijo, da bi sami šli radi strahovit čarodejno drevo ob polnoči. Predložili smo jih otrokom, da so jih čitali in vse so jim bile prekratke, nobena predolga — dasi jih to ravno odlikuje in ohranja njih mičnost, da jih otroci ponovno in ponovno čitajo. Prevod bi bil lahko jezikovno boljši. — Toplo priporočamo!

— k **Moderna biblioteka.** Najboljša slovenska izvorna dela in umetniško dovršeni prevodi iz svetovne književnosti v elegantni opremi iz založništva: Ign. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Tako je naslov seznamu knjig iz založbe Kleinmayr & Bamberg, ki ima to posebno prednost, da ima pri vsaki knjigi označeno poleg običajnih podatkov tudi kratko vsebino in oceno knjige. Omejuje se seznam na najnovije publikacije, na knjige in slikovce za otroke, muzikalije, šolske knjige in nemške knjige. Na zahtevo se dobi seznam v knjigarni Kleinmayr & Bamberg brez plačn o. Seznam je kažipot v slovenski literaturi založbe Kleinmayr & Bamberg.

Naše narodno prosvetno delo.

Gospodarsko delo.

OB SADNI RAZSTAVI V METLIKI.

Da bi pokazalo učiteljstvo Bele Krajine narodu svoje bogastvo, katero se zrcali ob tihih domovih, da ga bo znalo višje ceniti, da privabi sosede v deželico, kateri bi dvignili zaklade, se je strnilo v vrsto in razstavilo v starem mestecu Metliki, prvo nedeljo meseca oktobra najraznovrstneje domače sadje pod vodstvom požrtvovalnega nadučitelja Konrada Barleta, kateri deluje že mnogo let med narodom. Ko si je zamislil delo, se ni preplašil napora, ker cilj mu je bil jasen, poln smehljajočih nad, prelivajočih se v duše tovarišev.

V pritličju šole stoji v dnu hodnika brizgalnica, mrežasti obirač se ozira ob steni, na mizici je razloženo sadjarsko orodje in načini cepitev, kateri počivajo na deščicah. Ob levem krilu te pozdravlja sadje in izročca ozaljšani dvorani, katera se zaleskeče v odbleskih, polnih sladkodišičih vonjav. Pod pripovedujočimi prilogami »Sadjarja« se pno belo pregrnjene mize, z izloženimi jabolki rumenimi s pripetimi rudečičnimi tančicami, rudečimi kakor rubini, belimi kakor mleko; medene hruške diha sladkost solna, katero so mu izpile.

Za slonečim obodom v sredini stoji brezovno ogrodje, na policah pa počivajo steklenice z vložnim sadjem; še posušeno se je vsedlo na krožnik poleg šumskih orehov, katerim se smehljajo kabineta jabolka, vsesana v mehko volno, izmita od zelenine obrobjenega papirja. Nad vsem modruje citat iz Levstikove pesmi: »Vrnitev pomladi«, vlit na rujav papir, okrog katerega je narisal še Božo Račić jabolka in hruške. Pred belo-modro-rudečo zaveso stoji kip Nj. Veličanstva kralja Aleksandra in zaslovena vejica, polna grozdov iz metliške gorice, plava nad njim.

Dan se je nagnil. Pokrajina, sladka kakor poljub, plamti v zarjo zamišljena in tiho prihaja mrak iz nežnih daljin, izpušča zaveso po marmornih stenah, ob dogorevanju uspavajočih melodij, katere pljuskajo po srebrnih oknih kakor snežni galebi kadar plujejo po kristalnih oceanih in ebenovinasta jelka je razpustila v večeru svoje lase, da veličastneje pozdravi ugasli dan, zahvaljujoč se za vzajemno požrtvovalnost prirediteljev. **Albin Čebular.**

Obrambni vestnik.

— ob **Z ozirom na neznosni teror, ki ga izvajajo klerikalni eksponenti nad učiteljstvom na deželi in ostudnih napadov glasil katoliške duhovščine »Straže«, »Domoljuba« in »Slovenca«, nam prihajajo dan na dan poročila z dežele, ki enako vsa povdarjajo, da ne bo kazalo dru-**

gega, nego prestop v pravoslavje, če se bomo hoteli izogniti terorju. Spričo zadnjih izbruhov »Straže« se takemu preišljanju mnogo ne čudimo. »Vera po...«

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

+ **LITIJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO.** Zborovanje okrajnega učiteljskega društva se vrši v Ljubljani na I. mestni deški osnovni šoli na »Ledini« dne 3. novembra 1923 ob pol 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor in poročilo predsednika o dr. Žgečevi brošuri. 2. Referati: a) »Pokrajinska skupščina v Ptuj«, poroča J. Čuček-Kleinmayerjeva; b) »Utisi iz učiteljskega kongresa v Ljubljani«, poroča Josip Vrbič; c) »Iz mojega ujetništva« z ozirom na razmere in težave ljudskega učiteljskega učiteljstva v Rusiji ob preobratu, poroča I. Gabrovšek. 3. Prosti predlogi in event. resolucije. 4. Slučajnosti. 5. Ugovitev članstva.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ** bo zborovalo v soboto, dne 10. novembra t. l. v osnovni šoli v Brežicah. Pričetek ob pol 11. uri. Na zborovanju se bo pobirala tudi članarina za Šolsko Matico. Pričakuje se polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POL. OKRAJ LJUTOMER.** Vsled nujnosti volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet za šolski okraj Ljutomer, zboruje učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer v četrtek, dne 8. novembra t. l. v šoli v Križovcih z začetkom ob 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje: Iv. Mažuraničev ep: Smrt Email-Age-Čengića kao odlomak iz srbohrvatske književnosti, predava tov. And. Horvatič. 4. Volitev zastopnika učiteljstva v ljutomerski šolski okraj. 5. Razne stanovske in šolske zadeve. 6. Slučajnosti. 7. Pevska vaja?? Upajmo! Članstvo se opozarja ponovno, da je zadnji čas, da poravna za tekoče leto vso članarino.

= **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v ponedeljek, dne 5. novembra v šolskem poslopiju v Domžalah. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje tovariša Tomana: Obravnava samoglasnikov v prvem šolskem letu. Pri zborovanju se vrši tudi občni zbor podružnice Ferijalnega Saveza za kamniški okraj.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 8. novembra 1923 ob 10. uri v risalnici Madlike. Dnevni red: 1. Zadnji zapisnik. 2. Dopisi. 3. »Spol in značaj«, predava tov. Ivo Jančič. 4. Predlogi. 5. Slučajnosti.

Poročila:

+ **DRUŠTVO UČITELJIC** je zborovalo v Mariboru dne 4. oktobra t. l. Predsednica je poročala obširno o stikih z društvom učiteljic v Beogradu, obžalo-

Publikacije znanst. dr. za human. vede v Ljubljani.

Novo! Filozofska sekcija št. 1/I. Novo!

ANALITIČNA PSIHLOGIJA

Prvi poizkus sistematične geometrije duha. Napisal dr. Fr. Veber, izr. prof. za filozofijo na univerzi v Ljubljani.

Prvi snopič. Delo rešuje vprašanja, kakor: metoda in predmet dušeslovja, bistvo doživljanja, dispozicija, zavest in nezavest, duša, bistvene komponente na vsakem doživljanju, načelni zakoni, ki prevevajo vse doživljanje, arhitektonična struktura celokupne duševnosti itd. Prvemu spisu je pridejana tudi pregledna risba celokupnega doživljanja. — Glavni namen vsega dela je, pokazati, da ima tudi duševni svet take zakone, ki se jim mora pokoriti vsako individualno življenje. Knjiga je važna za vse duševne delavce (učitelje, prof. duhovnike itd.)

Drugi snopič dela je v tisku. 170 st. 48 Din, po pošti navadno 49 Din, po pošti priporočeno 51 Din. Dobi se v vseh knjigarnah ali pri založbi **lg. Kleinmayr & Fed. Bamberg**, d. z o. z. v Ljubljani. — Zahtevajte gratis katalog »Moderne knjižice«!

vala je, da je slab gmotni položaj društva in njenih članic zabilil najti delegatino za občni zbor v Beograd. Iz istega vzroka društvo ni moglo poslati delegatino na kongres »Ženskega Saveza« v Sarajevu. Upajmo, da bode to pri novih plačah mogoče.

Predsednica je poročala o sestanku učiteljic v Št. Jakobski šoli o priliki učiteljskega kongresa, kjer so se snidle učiteljice Srbkinje, Hrvatice in Slovenke, razložile si svoje težnje in težave ter se bodrile za nadaljnje delovanje. Izročila je pozdrave predsednice in odbora »Društva učiteljic v Beogradu«, ki so obiskale Maribor, nameravale tukaj sklicati zborovanje, a žal so to namero morale opustiti vsled prevelike odsotnosti učiteljic v počitnicah.

Nadalje je poročala predsednica o delovanju in uspehih za odpravo krivic, ki se gode poročenim učiteljicam, učiteljicam ženskih ročnih del in otroškim vrtaricam.

Kot druga točka dnevnega reda je sledil pogovor o »Feministični alijanci« in njenih ciljih, kar mora zanimati društvo učiteljic kot žensko društvo.

Sprejel se je sledeči predlog:

»Višji šolski svet se naproša, da se pri nastavljanju učiteljic maturantk v prvi vrsti upošteva hčerke učiteljskih rodbin, a šele v drugi vrsti hčerke drugih morda celo bogatih staršev. Zdaj je ostalo več učiteljskih hčera brez službe, po vseh žrtvah staršev za njih izobrazbo.«

Učiteljice so še nadalje sklenile, vsled nadprodukcije naraščaja vsakemu odsvetovati hčerke pošiljati na učiteljske.

ZBOROVANJE OKR. UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO se je vršilo v soboto, 6. oktobra 1923 ob povoljni udeležbi učiteljstva v šoli na Ledini. Zborovanje je otvoril predsednik, pozdravil navzoče, posebej še vseučil. profesorja dr. Vebra, ki je končal z dolgotrajnim odobravanjem in z zadovoljstvom svojo temo o »Moralnem dobro in zlo«. Predavanje tov. Goleta iz Št. Vida o »Sedmi obletnici bojev v Dobruži«, je bilo prav temeljito ter zelo zanimivo; pri prihodnjem zborovanju bode g. tovariš nadaljeval svoje predavanje.

Predsednik je nato podal nekaj navodil glede plačevanja članarine: ome-

njal je nadalje, da naj se vse učiteljstvo, ki poseča naše zborovanje, organizira.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Poučevanje nemščine kot obvezni predmet, naj se popolnoma odpravi, ker so še nekatere šole, na katerih se poučuje nemščina. Višji šolski svet naj naredbo, da je za pouk nemščine, kot neobvezni predmet potreba najmanj 15 učencev, sistira.

2. Matični list in izkazi naj se popolnoma odpravijo, ker so nepraktični ter se lahko poizgube; dobro urejena šolska matica da najlepši pregled.

3. Odloki šolskih oblasti naj se pošiljajo direktno na krajni šolski svet in županstvo, ne potom šolskih vodstev.

4. UJU naj izposluje, da se disciplinarni zakon, o državnih nameščenih popolnoma revidira, ker za naše razmere nikakor ni prikladen; za deva denarnih kazni po šolskem voditelju naj se popolnoma odpravi, ker je neizvedljiva.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ je zborovalo v sredo, dne 10. oktobra ob 10. uri v osnovni šoli na Zidanem mostu. Izmed 104 rednih članov se jih je udeležilo 69. Od manjkajočih tovarišev(ice) je opravičil svojo odsotnost samo tov. Seliškar. Z novim šolskim letom je stopil v pokoj tovariš Ivan Sorčan. Iz okraja so bili premeščeni tovariši(ice) Josipina Verčko, Ille Olga, Počkaj Miroslav. — Na novo so prišli v okraj ter se prijavi k stanovski organizaciji Ljudmila Mačkova, Ljudmila Kemperle, Celestina Laznikova, Edo Ferenčak, Josip Kotnik.

Referat: Običajen dnevni red se je povoljno rešil. Kot glavna točka zborovanja je bilo predavanje tov. Blaža Jurko o »Učitelju kot zdravniku«. Ni mi potreba z nova povdarjati, da je z dovršenim, z rimami pretkanim predavanjem tudi tokrat žel obilo zahvale.

Poročilo tov. Kerna o skupščini v Ptuj, kot ono tov. Lebra o kongresu v Ljubljani se vzame na znanje.

Slučajnosti: Drugo zborovanje skliče tov. predsednik po potrebi.

+ CIRKNIŠKO - LOŽKI KROŽEK je zboroval 6. oktobra t. l. v Prahovem. Predsednik tov. Žnidaršič se po otvoritvi

in pozdravu spominja tovarišev, ki so odšli iz okraja, želeč jim sreče. Dalje kritikuje pragmatiko, ki ni taka, kakršna bi morala biti. Priporoča ravnati se po uč. načrtih določenih pri okrajni konferenci, da se bo lahko debatiralo o tem. Novorojenemu kraljeviču želi predsednik, da bi nekoč vladal svojemu narodu v sreči in zadovoljstvu. Na poziv zaključno zborovalci trikratni živio.

»Skupščina v Ptuj in kongres v Ljubljani. Z zanimanjem so zborovalci sledili izvajanjem tov. Skubica. Predsednik pripomni, da se je v Ptuj konštatoralo povoljno delovanje prosvetnih društev ter prečita tozadevno izjavo ministrstva, ki trdi ravno obratno in da tudi glede cerkve ne storimo svoje dolžnosti. Tovariš Kosin povdarja, da se od nas nekaj zahteva, kar je proti ustavi.

»O vzgoji širših plasti naroda« je poročal tov. Kosin. Povdarja markantnejše točke ter priporoča Žgečvo knjižico. Predsednik dostavi, da je problem aktualen in ne nov. Da pa niso uspehi kot bi morali biti, so pa krive druge razmere. Naša nacionalna država ne stori svoje dolžnosti in je sama kriva, da padamo, če tolezira take razmere. Če bi ne bili idealisti, bi nas take razmere pogonale v obup. Pozdravlja oba referata in se zahvali za trud obeh tovarišev.

Konečno opozarja tov. Kosin na brezbrzičnost zborovanj nekaterih tovarišev. Čemu bi trpeli zajedalce pri doseženih uspehih, pri manifestacijah pa dotičnikov ni. Predsednik nasvetuje globo pri slučajih neopravičene odsotnosti. Nato predlaga mesec marec za prihodnje zborovanje ter se določijo teme in referenti, na kar zaključni predsednik zborovanje in se zahvali za sodelovanje.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 773/1.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Razpisuje se s pooblastilom višjega šolskega sveta v stalno namestitev:

1. Dve učni mesti na šestrazredni osnovni šoli s tremi vzporednicami v

Prevaljah, in sicer eno mesto za učitelja in eno mesto za učitelja in učiteljico;

2. mesto učitelja-voditelja na enorazrednici v Črnečah pri Dravogradu.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo pri podpisnem okrajnem šolskem svetu do 30. novembra 1923.

Okrajni šolski svet v Prevaljah, dne 24. oktobra 1923.

Štev. 584/III.

RAZPIS UČNIH MEST NA MEŠČ. ŠOLI.

Na podlagi pooblastila višjega šolskega sveta z dne 17. oktobra 1923, štev. 11.026, se razpisuje na deški meščanski šoli pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v stalno namestitev:

a) služba ravnatelja,
b) služba učitelja za pouk I. skupine,
c) služba učitelja za pouk III. skupine.

Redno opremljene prošnje je treba vposlati okrajnemu šolskemu svetu šentlenartskemu v Mariboru najkasneje do

dne 26. novembra 1923.

Okrajni šolski svet šentlenartski v Mariboru, dne 26. oktobra 1923.

Predsednik: dr. Pfeifer I. r.

ŽIKO -- in se pripravite, da ni okusnejše kave. Popolnoma nado-mešča pravo kavo, zato je tudi najcenejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju najmanj 5 kg. Prazarna „Žika“, d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potrebujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Svečina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I. S. Rečica, 3. 6. 1923.

KNJIŽEVNA ZALOŽBA UČITELJSKE TISKARNE:

Mladinske knjige.

Andersen-Mole: *Pravljice*. (V pripravi.)
Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—
Dimnik: *Kralj Peter I*. Vez. Din 20.—
Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 26.—
Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 24.—
Erjavec: *Srbske narodne šalivke*. (V pripravi.)
Erjavec: *Zamorske narodne pripovedke*. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 52.—
Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18, vez. Din 28.
Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—
Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 60.—
Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Erjavec-Flere: *Janko Kersnik, izbrani spisi za mladino*. (V pripravi.)
Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 32.—
Flere: *Palnakovi spisi I*. Vez. Din 10.—
Flere: *Palnakovi spisi II*. Vez. Din 10.—
Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 12.—
Flere: *Podobe iz živalskega sveta*. (V pripravi.)
Gangl: *Zbrani spisi*. II, V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—, (Drugi zvezki so razprodani.)
T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnce!* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.
Gregoričeva: *Otroški oder*. Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—
Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 18.—
Korban: *Vitmilova železnica*. Vez. Din 16.
Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 15.
Maeterlinck-Bernot: *Modra ptica*. Broširan Din 16.—

Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvezek (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10 Rapč: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—; (Prvi zvezek je razprodan.) VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek. (V tisku.)
Ribičič: *Kraljestvo čebel*. (Razprodano.)
Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.—
Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—
Rojec: *Prstan, pravljica igrata*. (V pripravi.)
Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 28.
Tiile-Přibil: V kraljestvu sanj. Broš. Din 8.—
Trošt: *Moja setev*. I. in II. a Din 10.—
Vandot: *Kekec in njegovi doživljaji*. (V pripravi.)
J. Dimnik: *Kralj Aleksander I* (V pripravi.)

Leposlovne knjige.

Gangl: *Beli rojaki*. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—
Gangl: *Moje obzorje*. Broš. Din 15, vez. Din 18.—
Gangl: *Dolina solz*. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—
Gangl: *Sfinga*. Vez. Din 16.—
Gangl: *Sin*. Drugi natis. Vez. Din 24.—
Gangl: *Veseli ljudje*, drama. (V pripravi.)
Jelenc: *1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca*. Vez. Din 30.—
Kosem: *Morje*. Drama. (V pripravi.)
Matičič: *Na krvavih poljanah*. Vez. Din 42.
Sem Benelli-Gradnik: *Okrutna šala*. Broš. Din 28.—
Zbašnjik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 10.—
Ivan Zorec: *Pomenki*. Din. 11.—

Poučne in znanstvene knjige.

Bučar: *Slovenski metaljar*. Broš. Din 12.
Kunaver: *Na planini!* Vez. Din 30.—
Kunaver: *Kraški svet in njega pojavi*. Vez. Din 46.—
Mencej: *Kraška srbska gramatika in čitanka*. Broš. Din 5.—
Sterle-Kabaj: *Cerkniško jezero*. (V pripravi.)

Ivo Tejkal: **Matematične tabele. V platno vez na žepna knjiga 66 Din.**
Veber: *Etika*. (V tisku.)
Ivo Belle: *Sadjarstvo*. Din 85.—

Šolske knjige.

Wider: *Prva čitanka*. Vez. Din 16.—
Gangl: *Druga čitanka*. Vez. Din 16.—
Černež: *Tretja čitanka*. Vez. Din 16.—
Rapč: *Četrta čitanka*. Vez. Din 25.—
Flere: *Peta čitanka*. Vez. Din 46.—
Plesničar-Grum: *Zemljepis Jugoslavije, I. del: Slovensko ozemlje*. Vez. Din 28.—
Gradivo za 4. šolsko leto osnovnih šol.
Plesničar-Grum: *Zemljepis Jugoslavije, II. del. Gradivo za 5. šolsko leto osnovnih šol*. (V pripravi.)
Mešiček-Drnovšek: *Obči zemljepis za višje razrede osnovnih šol*. Vez. Din 12.
Podkrajšek: *Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte*. Broš. Din 5.—
Podkrajšek: *Računstvo za ženske obrte*. Vez. Din 10.—
Podkrajšek: *Knjigovodstvo za ženske obrte*. Vez. Din 18.—
Lésica-Lokovšek-Mole: *Prva srbska ali hrvaška čitanka*. Vez. Din 15.—
Jedrlnič: *Druga srbska ali hrvaška čitanka*. Vez. Din 22.—
Bezjak-Přibil: Pedagogika. I. knjiga. Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovju. Trdo vezana knjiga Din 56.—

Pesmarice in muzikalije.

Marolt: *»Bože pravde«* in *»Lepa naša domovina«*. Din 1.50.
Marolt: *Narodne himne in druge domorodne pesmi*. Din 3.—
Žirovnik: *Narodne pesmi*. I., II. in III. zv. à Din 3.—
Adamič: *Mladinske pesmi*, enoglasni zbori in samospeli s spremljevanjem klavirja. Din 50.—
Ivanka Negro-Hrastova: *Pevska šola s teorijo za konservatorije, učiteljska, srednje, meščanske, osnovne šole in zbere*. (V tisku.)

Druge knjige.

Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923. Broš. Din 42.—
Fink: *Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji*. I. zvezek (od prevrata do konca 1. 1920.) broš. Din 10.—, II. zvezek (za 1. 1921.) broš. Din 14.—, III. zvezek (za 1. 1922.) broš. Din 15.—

SLIKE.

Albert Sič:

I. KMEČKA SOBA NA GORENJSKEM.

II. KMEČKA HIŠA NA GORENJSKEM.

60.3 × 90.5 cm. Slika à Din 30.—

GALERIJA NAŠIH VELMOŽ

1. TRUBAR.	6. STRITAR.
2. VODNIK.	7. JURČIČ.
3. SLOMŠEK.	8. GREGORČIČ.
4. PREŠEREN.	9. AŠKERC.
5. LEVSTIK.	10. TAVČAR.

61.5 × 47.5 cm. Slika à Din 5.—

Stenske table

k Widrovi Prvi čitanki.

13 tabel. Cena 220 Din.

(Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo.)

TELEFON ŠTEV. 312.

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČERKOVNI RAČUN ŠTEV. 10761.

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.